Aan de slag met duurzame ontwikkeling

BELEID EN MEERJARENPROGRAMMA DUURZAME ONTWIKKELING 2023-2027

gemeente Vlieland

Mei 2023

INHOUDSOPGAVE

Aanleiding 3

Inleiding 4

Duurzame ontwikkeling in context 5

Ambities en meerjarenprogramma 7

- ENERGIETRANSITIE
- CIRCULARITEIT
- MOBILITEIT
- WATER

Opmaat naar uitvoering 14

BIJLAGE I Ambities in context 15

BIJLAGE II (Inter)nationale klimaatafspraken 17

Aanleiding

Vlieland. Een van de vijf Waddeneilanden. Omgeven door Unesco Werelderfgoed-gebied. Geroemd om de natuur, rust en ruimte.
Thuis voor zo'n 1.200 bewoners. Trekpleister voor jaarlijks 230.000 bezoekers.

Vlieland wil een leefbaar eiland zijn en blijven.

Een leefbaar eiland om te wonen, te werken, te leven en te recreëren; een eiland met een eigen gemeenschap, waarvan de samenstelling in balans is, waar goed geleefd kan worden, waar mensen met aandacht en zorg voor elkaar met elkaar samenleven, dat bereikbaar blijft, waar bezoekers (recreanten) naar draagkracht van het eiland worden ontvangen in een natuurlijke omgeving die veerkrachtig is, waar de biodiversiteit floreert en waar mens en dier samen in een gezonde en duurzame omgeving kunnen blijven leven.

Dat vraagt om **duurzame ontwikkeling**.

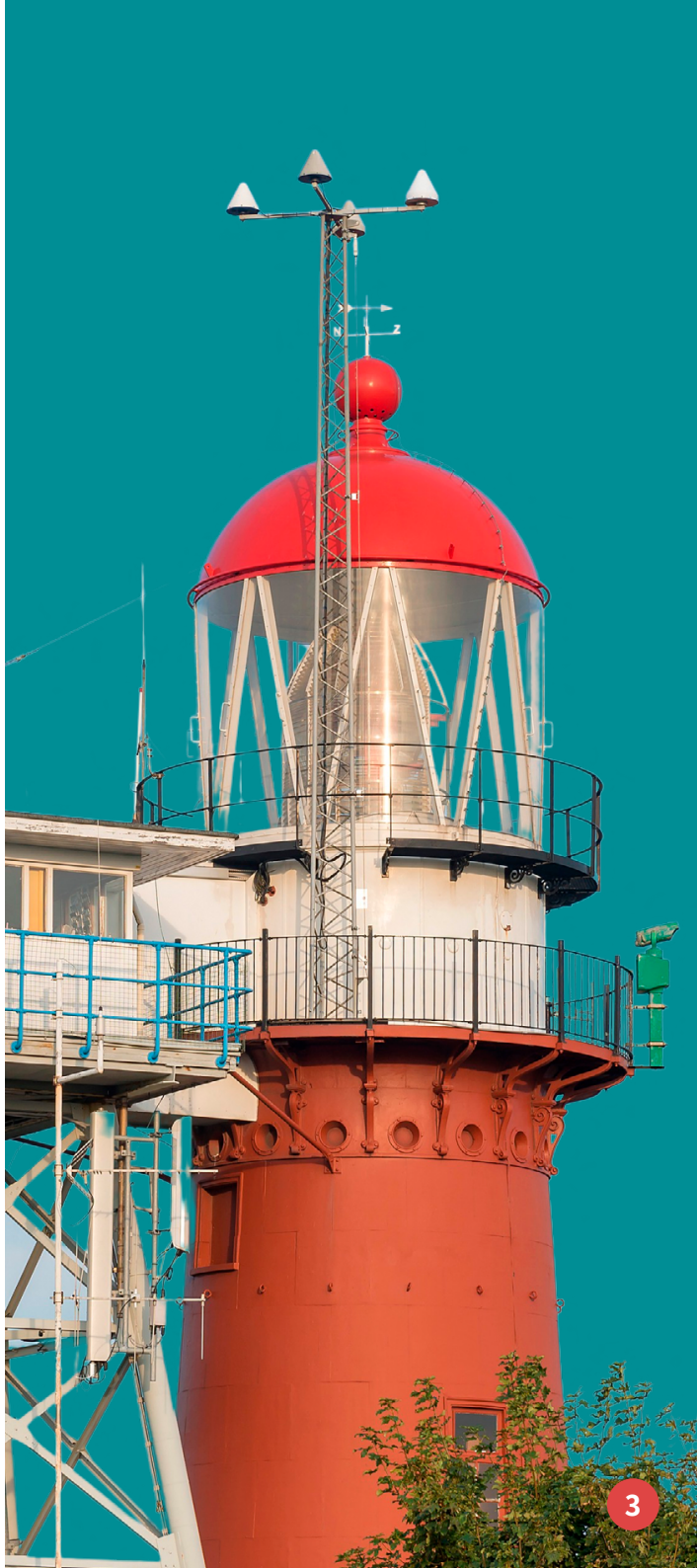

Inleiding

Een nieuwe duurzaamheidsambitie voor Vlieland

Sinds 2007 zetten we ons, samen met inwoners, ondernemers en andere betrokkenen, in voor het verduurzamen van het energieverbruik op het eiland. Zo zijn diverse gebouwen verduurzaamd, wordt op diverse plekken duurzame energie opgewekt, zijn de eerste woningen van het aardgas af en werken we bijvoorbeeld samen met Liander aan een toekomstbestendig energienetwerk.

Met de komst van het Nationaal Klimaatakkoord in 2019 zijn we als gemeente verplicht aan zet om de energietransitie op Vlieland te regisseren en tot een succes te brengen. Uiterlijk in 2050 moet iedere gemeente in Nederland over zijn op een volledig duurzaam energiesysteem.

En dat is hard nodig. In het meest recente rapport van het **Intergovernamental Panel on Climate Change** wordt duidelijk dat de effecten van klimaatverandering ernstiger zijn dan gedacht. Er is nog maar beperkte tijd voor effectieve aanpassing. Huidige keuzes bepalen de toekomst. Hoewel op Vlieland de effecten van klimaatverandering vooralsnog wellicht beperkt lijken, maakt de energiecrisis van 2022-2023 duidelijk dat het ‘zomaar’ anders kan zijn.

Met het verstrijken van de Vlielandse 2020-duurzaamheidsambitie is het de vraag met welke stip aan de horizon we verder gaan. Het is de wens van het college en de raad om tot een antwoord op die vraag te komen. Dit document geeft hier vervolg aan en maakt inzichtelijk op welke manier we hier in de periode tot en met 2027 uitvoering aan geven.

Als gemeente kunnen we de doelen alleen maar in samenwerking met inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, regionale en nationale overheden en andere belanghebbenden bereiken. We zijn blij dat we dit document met inbreng van hen hebben gemaakt.

Duurzame ontwikkeling in context

In Nederland willen we in 2050 klimaatneutraal en gezond zijn. Dat houdt in dat geen van onze activiteiten bijdraagt aan klimaatverandering. Er wordt geen CO_2 of ander broeikasgas meer uitgestoten, of deze worden gecompenseerd. Onze leefomgeving is klimaatbestendig en in balans. Op verschillende niveaus zijn afspraken gemaakt die op regionaal en lokaal niveau een concrete uitwerking krijgen.
Zie voor het overzicht **BIJLAGE I** en **BIJLAGE II**.

Missie gemeente Vlieland

Als gemeente Vlieland zetten we ons gezamenlijk in om Vlieland een fijne plek te laten zijn om te wonen, te werken, te leven en te recreëren. Nu en later.
Al onze activiteiten dienen aan die doelstelling bij te dragen, zo ook de inzet op duurzame ontwikkeling.

Definitie duurzame ontwikkeling

Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder de behoeften van toekomstige generaties, zowel hier als in andere delen van de wereld, in gevaar te brengen (definitie VN-commissie Brundtlandt uit 1987). Bij duurzame ontwikkeling is dus sprake van een ideaal evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen; People, Planet, Profit (zie afbeelding).

Sustainable Development Goals

Naar aanleiding van het Klimaatakkoord van Parijs in 2015 hebben de Verenigde Naties 17 Global Goals opgesteld, ook wel SDG's genaamd.
Inzet op de 17 thema's (zie volgende pagina) helpt om tot evenwichtige duurzame ontwikkeling te komen. De SDG's leggen de verbinding naar brede welvaart en maken een uniforme monitoring mogelijk.

Reikwijdte

Ons duurzaamheidsprogramma richt zich op de thema's energietransitie en circulaire economie. Onderdeel van de energietransitie is de inzet op mobiliteit. Onderdeel van een circulaire economie is de zorgvuldige omgang met zoet water. Deze indeling sluit ook aan bij het Programma Waddeneilanden dat in samenwerking met de andere Waddeneilanden is opgesteld en vanaf eind 2023 wordt uitgevoerd middels de Regio Deal.

Andere thema's zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit en een duurzame samenleving zijn elders in de organisatie van gemeente Vlieland belegd. Vanzelfsprekend wordt door de Programmamanager duurzaamheid verbinding gelegd met de andere beleidsterreinen. In de inzet op duurzame energie en circuclaire economie zitten immers ook kansen voor thema's zoals economie, werkgelegenheid en onderwijs.

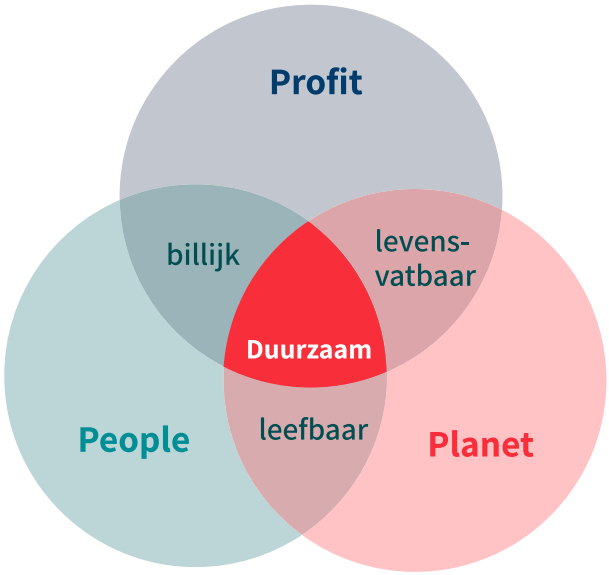

Cirkel van invloed

Door onze energie te richten op de zaken waar we invloed op kunnen hebben, kunnen we de grootste verandering bereiken. Wij geven het goede voorbeeld en lopen voorop in het realiseren van de duurzaamheidsambities binnen onze eigen organisatie. Via informatievoorziening, voorlichting en financiële prikkels stimuleren we anderen om ook (verdere) actie te ondernemen.
Via wet- en regelgeving en beleid scheppen we het juiste klimaat voor de inwoners, bedrijven en andere organisaties in onze gemeente om binnen hún invloedsfeer ook duurzaamheidsambities te kunnen realiseren. Wij steken onze hand dus in eigen boezem en vragen dat anderen ook te doen. Alleen redden we het namelijk niet, maar samen wel.

Proeftuingedachte

De inzet op duurzame energie en circulaire economie past Vlieland goed.
Zon, wind en water zijn immers belangrijke bronnen voor de opwek van duurzame energie en zijn in bovengemiddelde mate op Vlieland aanwezig. Als onderdeel van een Natura2000-gebied en omgeven door de Waddenzee Werelderfgoed maakt dat juist hier er een economische én een ecologische noodzaak voor verduurzaming is. Door de natuurlijke afbakening van het eiland, de beperkte schaal en de hechte gemeenschap met korte lijnen vormt Vlieland een ideale proeftuin voor innovatie en duurzame ontwikkeling. Door de vele bezoekers en de aantrekkingskracht van Vlieland zijn oplossingen goed zichtbaar en kunnen ze als voorbeeld dienen voor anderen in Nederland en daarbuiten.

Ambities en meerjarenprogramma

We willen werk maken van duurzaamheid. Om doelgericht aan de slag te gaan, is het belangrijk dat we een stip aan de horizon hebben: waar doen we het voor en waar werken we naartoe? Om onze nieuwe ambitie te kunnen bepalen hebben we eerst gekeken naar de landelijke 2050 ambities en de eerder vastgestelde duurzaamheidsdoelstellingen van Vlieland. Zie voor een detailoverzicht **BIJLAGE I** en **BIJLAGE II**.

Daarnaast geeft ook het Programma Waddeneilanden, basis voor de Regio Deal van de Waddeneilanden, richting aan onze activiteiten. Tot en met 2027 wordt vanuit dit programma met financiële steun en betrokkenheid van het Rijk en de Provincies inhoud gegeven aan gezamenlijke projecten op het gebied van de energietransitie (inclusief mobiliteit) en circulaire economie (inclusief water).

Nieuwe ambities Vlieland

Voor het bepalen van onze stip aan de horizon zijn naast de landelijke verplichtingen en het Programma Waddeneilanden/de Regio Deal juist ook de wensen van de gemeenteraad van belang:

- Ambitieus maar realistisch
- Concreet en vooruitstrevend aan de slag

Daarbij spelen andere factoren een rol zoals: ervaring met de energietransitie, de financiële middelen die vanuit het Rijk beschikbaar worden gesteld om de transities te kunnen realiseren, de noodzaak om de leefbaarheid op Vlieland te hebben en te houden én de eilandspecifieke kenmerken. Met de wil om te veranderen heeft Vlieland de potentie om sneller te kunnen dan in 2050 klaar te zijn. Onderstaand overzicht geeft de nieuwe ambities weer.

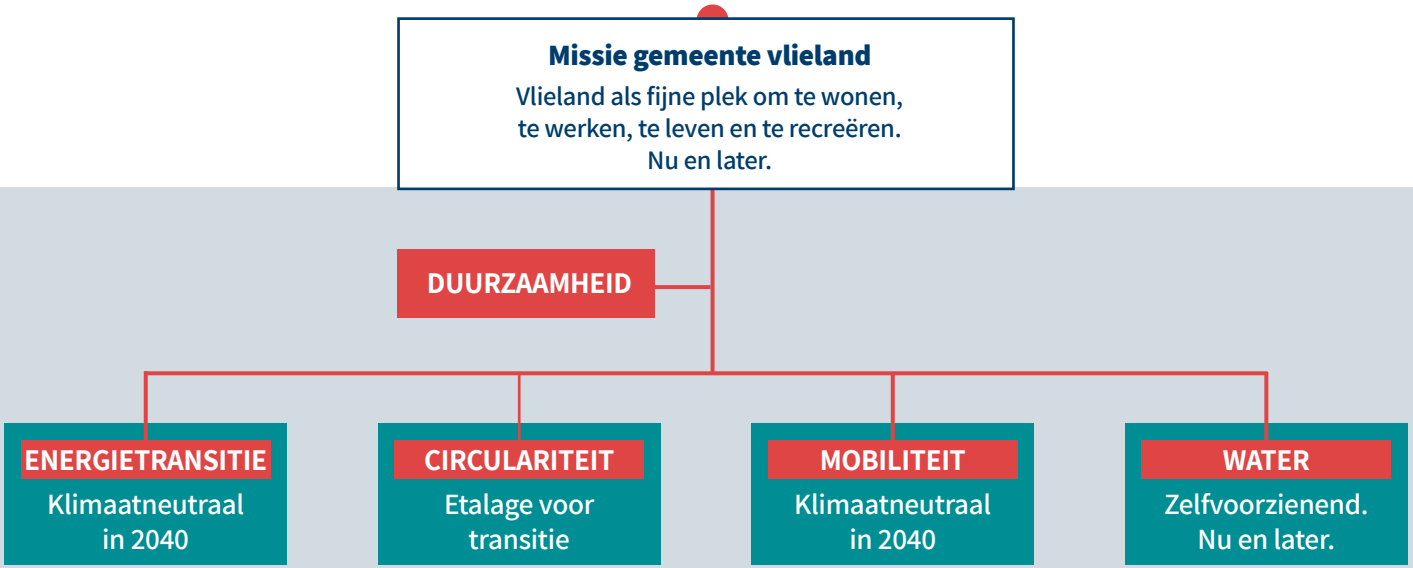

ENERGIETRANSITIE

De energietransitie is een van de grootste maatschappelijke uitdagingen van onze tijd. Het houdt in dat afscheid wordt genomen van oude systemen en structuren, terwijl gezocht wordt naar duurzame alternatieven. Dat vergt flexibiliteit en aanpassingsvermogen, andere verhoudingen en nieuwe rollen van alle partijen. Veel is nog onduidelijk. Welke rol kan de gemeente hierin spelen, wat kan verwacht worden van andere belangrijke spelers en hoe betrek je de inwoners bij deze transitie?

Samenwerking

Met de introductie van de Waddenbrede-ambitie om zelfvoorzienend te zijn op energiegebied en met water (2007) is de afgelopen jaren een start gemaakt met de energietransitie op Vlieland. Sindsdien is veel ervaring opgedaan en zijn talrijke successen geboekt. Een belangrijke rode draad daarbij is samenwerking. De omslag naar een duurzaam energiesysteem kan alleen in samenwerking met inwoners, ondernemers, de energiecoöperatie en andere belanghebbenden. De aankomende jaren wordt dat, met de inzet op een aardgasvrije gebouwde omgeving, nog relevanter omdat een groot deel van de opgave zich afspeelt achter de voordeur van inwoners.

Integrale oplossingen

Van losse projecten gaan we steeds meer naar integrale oplossingen voor een duurzaam energiesysteem. De transitievisie warmte die de gemeenteraad van Vlieland in 2021 heeft vastgesteld geeft daarbij inzicht in een belangrijk deel van de opgave die ons voorligt. Ook de Regionale Energie Strategie-organisatie heeft de Waddeneilanden, wegens de beperkte mogelijkheden voor grootschalige opwek, als proeftuin voor innovatieve opwektechnieken bestempeld.

Programma Waddeneilanden

Het Programma Waddeneilanden dat vanaf eind 2023 in gaat, biedt kansen voor versnelling. Als Waddeneilanden hebben we met gelijke uitdagingen te maken. Die pakken we gezamenlijk aan voor meer slagkracht. De verduurzaming van recreatiewoningen is daar een voorbeeld van. Een ander voorbeeld is de afhankelijkheid van de Wadkabel. Daarmee is netcongestie een nog actueler thema. Dit belemmert momenteel verdere uitbreiding van lokale duurzame energie opwek en vraagt om (innovatieve) opslagoplossingen.

Klimaatneutraal in 2040

Door de ervaring van de afgelopen jaren, de eilandspecifieke kenmerken en noodzaak is een belangrijke basis gelegd om de volgende versnelling in te zetten. Mede daarom willen we in 2040 klimaatneutraal zijn. Zie ook het overzicht op de volgende pagina.

AMBITIE	AMBITIE TOT EIND 2026	UITVOERING	BUDGETTERING (€)
ENERGIETRANSITIE: Klimaatneutraal in 2040			
100% gebouwde omgeving klaar voor overstap naar aardgasvrij in 2030	Stappenplan klaar voor overstap aardgasvrij	Analyse maken, 1e concept in 2024 gereed	50.000
	• 10% woningen klaar voor overstap • 10% bedrijven klaar voor overstap • 10% recreatiewoningen klaar voor overstap	Stimuleren, communiceren, faciliteren: • Bewoners • Bedrijven (Duurzame Ondernemers Kring) • Eigenaren recreatiewoningen	100.000 + PW* (PW voor recreatiewoningen en historische panden en beschermd dorpsgezicht)
Voor 2030 weten hoe van het aardgas af en kansen aangrijpen	0nderzoeken mogelijkheden voor Vlieland	0nderzoeken mogelijkheden voor Vlieland	50.000 + PW
	Uitvoeren pilots	Kansrijke mogelijkheden al voor 2026 oppakken door uitvoeren van pilots (o.a. aanloophaven)	Programmamanagement
	Samenwerking met stakeholders (o.a. Liander, Friese Energietafel en PW)	• Uitvoeren van onderzoek • Samenwerking met stakeholders	PW
Zoveel mogelijk eigen energiebehoefte opwekken op eiland	In 2026 opwek op eiland met 25% verhoogd t.o.v. 2022	Onderzoeken uitvoeren (mogelijkheden op Vlieland)	25.000 + PW
		Stimuleren en faciliteren	25.000
Stabiel energienetwerk hebben en houden.	2024: Proces inrichten samen met Liander om stabiel energienetwerk te hebben en te houden (pakket aan afspraken, cyclisch proces om netwerk in balans te houden)	Inrichten en uitvoeren	PW
	Mogelijkheden energiediensten-organisatie verkend	Onderzoek doen naar voorwaarden / mogelijkheden en belangen t.a.v. oprichten collectief energie-bedrijf voor winning, transport, opslag en besparing herwinbare energie	50.000 + PW
100% van de gemeentelijke gebouwen klaar voor overstap naar aardgasvrij in 2030	Gemeentelijke gebouwen voldoen aan landelijke verduurzamingseisen 2026	Programma verduurzaming eigen gebouwen opstellen (2023) en (vaststellen in 2024) uitvoeren	50.000 + PW (maatschappelijk vastgoed)

* PW = Programma Waddeneilanden

CIRCULARITEIT

Beter dan waar ook in Nederland is op de eilanden zichtbaar wat er op gaat en wat ervanaf komt. Historisch is Vlieland immers eeuwenlang grotendeels circulair en duurzaam geweest. Pas in de laatste zes of zeven decennia is de eilandeconomie (onder invloed van globalisering, schaalvergroting en opkomend toerisme) geleidelijk minder circulair geworden.

Ontwikkelen circulaire processen

Samen met de andere eilanden wil Vlieland de voordelen van circulaire processen in de lokale economie weer terugvinden. Dat kan alleen in samenwerking met ondernemers en inwoners. Daarnaast willen we nieuwe circulaire processen ontwikkelen die passen bij de huidige tijd. Dankzij het toerisme hebben de eilanden ook hier een etalagefunctie voor aansprekende voorbeelden van circulaire economie.

Materiaalstroomanalyse

Op het thema circulaire economie hebben Rijk en provincies al stappen gezet, maar als kleine eilandgemeente heeft onze focus gelegen op de energietransitie. Het meeste gebeurt op dit moment dus bij de ondernemers. Mede door het Programma Waddeneilanden komt er meer aandacht voor bij de gemeente en ruimte om ondernemers effectief te kunnen ondersteunen. De aankomende jaren willen we in kaart brengen wat kan en wat haalbaar is.
Een van de projecten die op de rol staat vanuit het Programma Waddeneilanden / Regio Deal is het uitvoeren van een materiaalstroomanalyse. Daardoor krijgen we meer inzicht welke materiaalstromen het eiland op komen en er van af gaan, en waar circulaire kansen zitten.

Slimme inzet van materialen

Hoewel Vlieland een dienstverlenende economie heeft (en dus geen maakindustrie) zijn er voldoende mogelijkheden voor meer circulaire processen. Slimmere en duurzamere inzet van materialen, bijvoorbeeld door hergebruik en betere afvalscheiding, dit betekent immers: minder transport, minder milieubelasting en minder CO_2-uitstoot. Bovendien liggen daarin ook kansen voor het verbreden en verduurzamen van de economie. Met de deelambities op de volgende pagina wil Vlieland tot eind 2026 een goede start maken op weg naar een circulair eiland.

AMBITIE	AMBITIE TOT EIND 2026	UITVOERING	BUDGETTERING (€)
CIRCULARITEIT: Circulair eiland in 2050			
	Inzicht in materiaalgebruik	Uitvoeren van materiaalstroomanalyses (of grondstroomanalyses). Dit in PW uitvoeren (2024 gereed)	PW*
	Stimuleren circulair ondernemen op Vlieland	Ondersteunen Duurzame Ondernemers Kring, ondersteunen projecten bij ondernemers (ondersteunen, stimuleren, communiceren etc.)	75.000
		Project met ondernemers uitvoeren	PW
		Project onderzoek bedrijfsafval	PW
	Circulair bouwen op Vlieland. Voor 2027 een project vanaf tekentafel circulair ontwikkelen	In gezamenlijk project PW: onderzoeken/stimuleren/ontwikkelen (in brede zin)	PW
	Kleinschalige lokale voedselproductie stimuleren	Pluktuinen ontwikkelen/stimuleren	PW
Circulair inkopen gemeente: • 25% in 2025 • 75% in 2030 • 100% in 2035	Circulair inkopen bij gemeente > 25%	Bestaande kennis toegankelijk maken, werkprocessen ontwikkelen	PW + 50.000

* PW = Programma Waddeneilanden

MOBILITEIT

Goede bereikbaarheid is essentieel voor het behoud en de ontwikkeling van de economie, vitaliteit en leefbaarheid op Vlieland. De bereikbaarheid is geborgd en dat moet zo blijven. Maar de vraag is hoe we dat gaan doen in de toekomst. Waar Vlieland van origine een autoluw eiland was, is de afgelopen jaren een tendens ontstaan van een toenemend aantal vervoersbewegingen.
Mede door de gestage toeristische groei en bijbehorende vraag naar goederen is het aantal vervoersbewegingen toegenomen.

Schoner en slimmer mobiliteitssysteem

Een omslag naar een schoner (emissieloos) en slimmer mobiliteitssysteem is noodzakelijk en verplicht vanuit het Klimaatakkoord. Bovendien zien we daar als gezamenlijke Waddeneilanden ook toegevoegde waarde in.

Het biedt kansen om grote stappen te zetten en de leefbaarheid verder te verbeteren, en onbalans te voorkomen. Bovendien past het bij het natuurlijke karakter/aantrekkingskracht op toeristen van het eiland. Met het Programma Waddeneilanden zetten we in op pilots en stimuleringsprojecten.

Duurzame visie in nieuw mobiliteitsplan

Realisatie van deze ambitie vraagt om een duurzame visie in het nieuw op te stellen mobiliteitsplan. Het vraagt om onderzoek naar de mogelijkheden, pilots, praktische uitvoering en een gemeente die een ‘launching customer’ is. Wederom geldt ook hier dat het alleen in samenwerking met partijen zoals Rederij Doeksen, logistieke bedrijven in Harlingen en ondernemers moet worden opgepakt.

AMBITIE	AMBITIE TOT EIND 2026	UITVOERING	BUDGETTERING (€)
MOBILITEIT: Klimaatneutraal in 2040			
‘We zijn een autoluw eiland’	Vermindering van het particulier aantal gereden kilometers met 20%	Uitwerken in mobiliteitsbeleid (ondersteuning beleidsdomein mobiliteit)	
	Emissievrij vervoersbeleid gereed in 2025-2026	Uitvoeren van onderzoeken (bijv. onderzoek mogelijkheden laadpark/parkeerplaats voor bedrijfsvoertuigen van buitenaf, autoluw eiland etc.)	PW*
		Faciliteren, communiceren, samenwerken	50.000
	2025: laadvoorzieningen op orde aan de vraag voor overstap naar emissievrij vervoer	Uitbreiding laadcapaciteit openbare ruimte Opstellen laadpaalbeleid	75.000
	2026: bundeling van vervoersstromen naar en binnen bepaalde gebieden op Vlieland (ketenregie en innovatieve logistieke systemen)	Onderzoek (duurzaamheidsdeel) voor ondersteuning richting programma bereikbaarheid en mobiliteit	PW
	Gemeentelijke tractie is emmissievrij	Onderzoeken uitvoeren, stimulieren, faciliteren	25.000

* PW = Programma Waddeneilanden

WATER

Vlieland heeft een unieke positie als het om haar zoetwatervoorziening gaat. Het eiland beschikt over een eigen zoetwaterbel. Vitens pompt op jaarbasis zo'n 217.340 kuub water op uit de zoetwaterbel onder Vlieland. Een deel daarvan (zo'n 40.500 kuub) wordt gewonnen in Bokkendal. Het overige water komt uit de andere twee waterwingebieden op het eiland. Na zuivering op productielocatie Vuurboetsduin levert Vitens het drinkwater via het leidingnet af aan alle gebruikers op het eiland.

Veiligstellen zoetwaterbron lange termijn

Het geheel vormt een uniek zoetwatersysteem, omringd door zout zeewater. Deze systemen zijn kwetsbaar bij verdroging, zeespiegelstijging en verzilting. Als de zoetwatersystemen onder Vlieland kleiner worden, is dit een bedreiging voor de drinkwatervoorziening en het leven op het land en in het water.

De grootste uitdaging voor Vlieland is het veiligstellen van onze zoetwaterbron op de lange termijn. Daar is nú actie voor nodig: waterbesparing (minder onttrekking) en zorgvuldig zoetwaterbeheer. Dat vraagt verdere samenwerking met Vitens, inzicht en bewustwording bij alle gebruikers.

AMBITIE	AMBITIE TOT EIND 2026	UITVOERING	BUDGETTERING (€)
WATER: Zelfvoorzienend. Nu en later.			
	In samenwerking met Vitens, ondernemers etc. inzetten op bewustwording bij gebruikers om zorgvuldig om te gaan met drinkwater	Onderzoeken, pilots en bewustwordingscampagnes uitvoeren	50.000 + PW*

* PW = Programma Waddeneilanden

Opmaat naar uitvoering

Sturing programma duurzame ontwikkeling

Het meerjarenprogramma 2023-2027 wordt ter vaststelling aangeboden aan de raad. Jaarlijks wordt een meer gespecificeerd jaarprogramma ter kennisgeving aan de raad toegezonden. In 2025 wordt een tussenevaluatie opgemaakt en, zo nodig met een bijgesteld meerjarenprogramma, ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Na 2027 wordt een eindevaluatie ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Begroting 2023-2027 (in euro's)*

Onderdeel	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal
Energietransitie	30.000	50.000	60.000	60.000	75.000	**275.000**
Circulaire economie	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	**50.000**
Mobiliteit	10.000	15.000	25.000	25.000	25.000	**100.000**
Water	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	**50.000**
Algemeen • faciliteren • communicatie e.d.	25.000	25.000	50.000	75.000	75.000	**250.000**
Totaal	**85.000**	**110.000**	**155.000**	**180.000**	**195.000**	**725.000**

* Projecten/onderzoeken benoemd in Programma Waddeneilanden kennen eigen financiering en zijn niet in deze begroting opgenomen.

Tot slot

Zonder ambitie en gerichte focus geen succes. De snelheid waarmee we op Vlieland de ambities behalen, hangt natuurlijk af van de beschikbare technieken en financiële middelen. Maar die snelheid wordt vooral bepaald door de wil om te veranderen, de inzet en samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie en op het eiland. Dat vraagt om communicatie, voorlichting, participatie. Mensenwerk dus. Met een open vizier en oplossingen gaan we de uitdaging aan. Zo gaan we samen naar een nóg leefbaarder Vlieland.

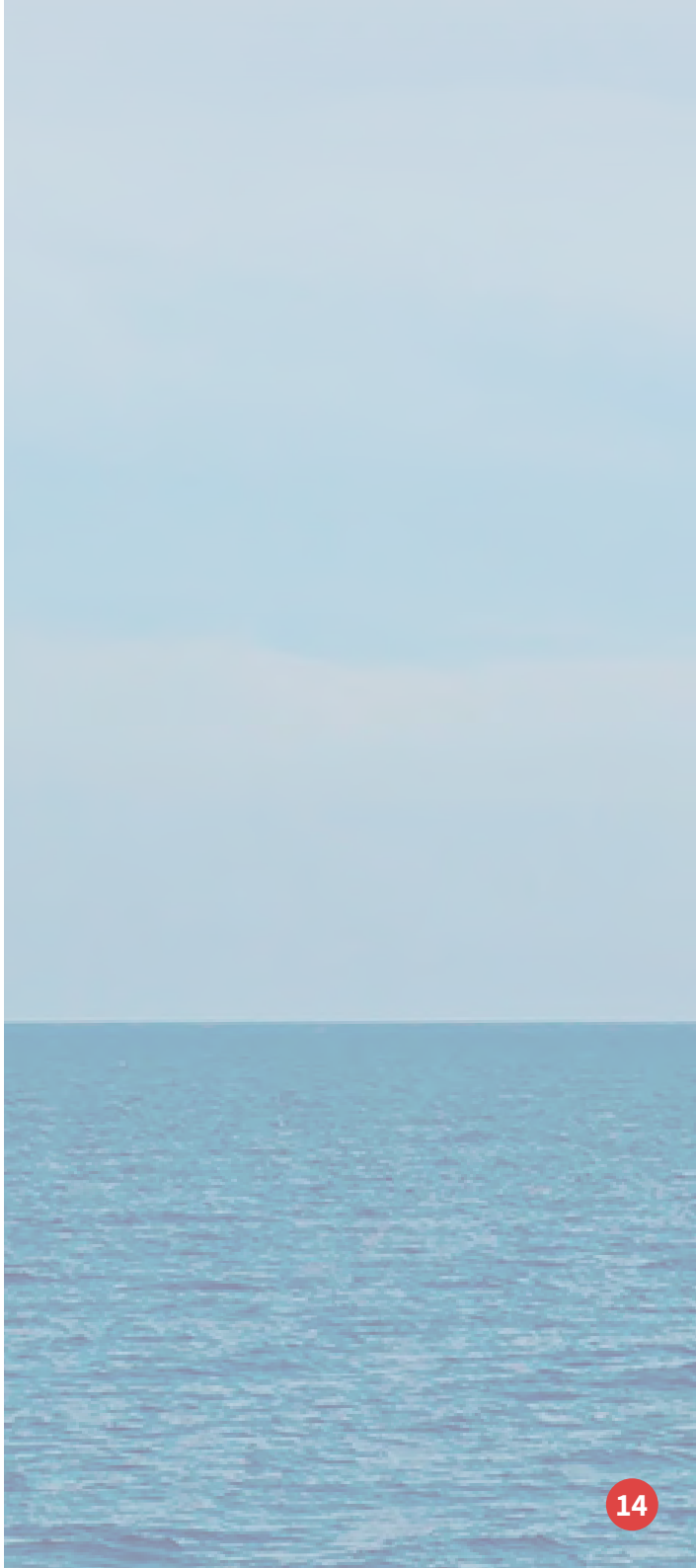

terug naar pag. 5 terug naar pag. 7 naar vervolg

Ambities in context

ENERGIETRANSITIE

Onze energievoorziening verandert de komende decennia ingrijpend. Nog maar zo'n 50 jaar geleden gingen we in Nederland massaal over van kolen op aardgas. Nu staan we aan de vooravond van een minstens zo ingrijpende verandering. We moeten van aardgas overgaan op meer duurzame energiebronnen.

Vlieland zet al langere tijd in op energiebesparing, het lokaal duurzaam opwekken van energie, elektrisch rijden, de overstap van aardgas naar andere duurzame warmtebronnen. Ook de aan- en afvoer van energie naar en van het eiland voor de langere termijn heeft de aandacht.

Landelijke doelstellingen

In 2050 is er 95% minder broeikasgasemissie (waaronder CO_2) dan in 1990. 100% van de energie wordt duurzaam opgewekt. Alle gebouwen (woningen, bedrijfspanden, hotels, restaurants, winkels, campings, scholen; enzovoort) zijn aardgasvrij en waar mogelijk energieleverend. Er rijden alleen nog maar zero emissie auto's op duurzame energie (elektrisch, groengas en waterstof).

Om dit te bereiken verminderen we als land de broeikasgasemissie in 2030 met 49%. 70% van alle elektriciteit en minimaal 27% van alle energie (elektriciteit, gas en warmte) wordt duurzaam opgewekt. Verwarmen we met zonneboilers, warmtepompen of Nieuwbouw woningen sluiten we niet meer aan op het gasnet. Er worden alleen nog zero-emissie voertuigen verkocht, het wagenpark van de gemeente is emissievrij. Kantoren moeten vanuit de Wet milieubeheer verplicht energiebesparende maatregelen nemen met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar. Alle kantoren hebben in 2023 energielabel C (of beter) en in 2030 energielabel A.

In 2025 wordt 30% minder CO_2 uitgestoten vanuit mobiliteit (in vergelijking met 2015). Bedrijven of instellingen die per jaar 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m^3 aardgas verbruiken zijn verplicht om energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder.

Bestaande doelstellingen Vlieland

In 2021 heeft Vlieland de WarmteTransitieVisie opgesteld waar een belangrijke basis is gelegd voor een aardgasvrij Vlieland. Daarnaast is vanuit de Samenwerking Waddeneilanden een aantal speerpunten vastgelegd. Dit resulteert in de volgende doelstellingen (die in lijn zijn met de landelijke afspraken):

1) 2030: Alle energie lokaal duurzaam opgewekt of duurzaam ingekocht (WISE-lijst)
2) 2030: Alle 600 woningen en andere gebouwen (recreatiewoningen, hotels, restaurants, school etc.) op Vlieland goed geïsoleerd
3) 2030: Helder welke duurzame alternatieven er voor aardgas zijn op Vlieland
4) 2030: Alle auto's en andere vervoersmiddelen op Vlieland CO_2-vrij

Waddenbrede samenwerking

Vanuit de Wadden samenwerking worden tot aan 2026 gewerkt aan de volgende drie speerpunten op het gebied van duurzame energie:

1) Geïntegreerd energiesysteem: Om de eilanden minder kwetsbaar en onafhankelijk te maken van bronnen buiten de eilanden wordt ingezet op een volledig geïntegreerd energiesysteem.
2) Verduurzamen gebouwde omgeving: Er wordt gezocht naar manieren om monumentale panden, maatschappelijke gebouwen en recreatiewoningen te verduurzamen. Voor alle drie de categorieën zijn de oplossingen bijna pandspecifiek.
3) Eilander eigenaarschap en ondernemerschap in de energietransitie. Het toegankelijk maken van kennis en kunde om te verduurzamen en het in gang zetten van samenwerkingen of participatietrajecten.

terug naar pag. 5 terug naar pag. 7

DUURZAAM MATERIAALGEBRUIK – CIRCULAIRE ECONOMIE

Grondstoffen worden schaars door een groeiende bevolking, de toenemende welvaart en consumptie én de manier hoe we met grondstoffen omgaan. Hierdoor putten we de aarde uit, verdwijnt natuur en worden gebieden onleefbaar.

Door grondstoffen zo hoogwaardig en efficiënt mogelijk te hergebruiken, wordt de noodzaak voor het gebruik van nieuwe grondstoffen en energie verminderd. Dit levert energiereductie op. Voor het gebruik van secundaire grondstoffen is veel minder energie nodig dan voor het gebruik van primaire grondstoffen. Hierdoor vermindert ook de afhankelijkheid van primaire grondstoffen, wordt minder broeikasgassen uitgestoten, is er minder vervuiling van lucht, bodem en water. Dat levert een gezondere leefomgeving op.

De rijksoverheid werkt met het programma ‘Nederland Circulair in 2050’ aan een volledig circulaire Nederlandse economie. In 2017 hebben maatschappelijke partners (bedrijven en kennisinstellingen) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten het Grondstoffenakkoord getekend. In dat akkoord staat hoe ze de overstap van het huidige systeem waarin veel producten gemaakt zijn om weg te gooien (denk aan verpakkingsafval) willen veranderen naar een systeem waarbij eindeloos hergebruik mogelijk is.

Landelijke doelstellingen

In 2050 is Nederland volledig circulair. Alles draait op hernieuwbare grondstoffen en kringlopen zijn volledig gesloten. In 2030 is het gebruik van primaire grondstoffen (mineralen, fossiele brandstoffen en metalen) gehalveerd. Er wordt meer gebouwd met gerecycled beton, hout en andere hernieuwbare materialen. Materialen paspoorten zijn verplicht bij nieuwbouw en alle nieuwbouw is voor minimaal 50% circulair. Er wordt steeds meer ingezet op het delen van goederen in plaats van het bezit. In de VANG-(Van Afval Naar Grondstof) doelstellingen staat als doelstelling dat de hoeveelheid restafval in 2025 is teruggebracht tot 30 kg per persoon. De hoeveelheid restafval van bedrijven, organisaties en overheden is in 2022 gehalveerd vergeleken met 2012.

Bestaande doelstellingen Vlieland

In 2019 heeft Vlieland zich via het Convenant Circulair Fryslân gecommitteerd aan de doelstelling om circulair in te kopen. In 2025 wil gemeente Vlieland 25% van haar inkoop circulair doen met einddoel 100% 2035.

Doelstellingen Waddenbrede samenwerking

Vanuit de Wadden samenwerking wordt tot aan 2026 gewerkt aan de volgende drie speerpunten op het gebied van duurzame energie:

1) Circulair inkoop- en aanbestedingsbeleid ontwikkelen
2) Ondersteuning pilots en startende initiatieven
3) Kennis, innovatie & talentontwikkeling

terug naar pag. 5 terug naar pag. 7

(Inter)nationale klimaatafspraken

Klimaatakkoord van Parijs (Verenigde Naties)

Eind 2015 is het VN-Klimaatakkoord van Parijs vastgesteld. Daarmee hebben de Europese Unie (EU) en Nederland zich gecommitteerd aan het beperken van de mondiale temperatuurstijging. Afgesproken is dat de EU in 2030 minimaal 40% minder CO_2 uitstoot ten opzichte van 1990.

Sustainable Development Goals (SDG's)

Eind 2015 hebben de Verenigde Naties een nieuwe wereldwijde agenda aangenomen. 17 Sustainable Development Goals (SDG's) staan centraal. Deze SDG's hebben aandacht voor bijvoorbeeld armoede, mensenrechten, economische groei, vrede en veiligheid en klimaat. Het Rijk vertaalt de SDG's naar nationaal beleid.

Nationaal Klimaatakkoord

Het Rijk heeft de Europese doelstellingen vertaald naar een nationaal Klimaatakkoord (2019). In het akkoord staan meer dan 600 maatregelen om de uitstoot van broeikassen tegen te gaan. De inzet is opgedeeld in vijf klimaattafels. Voor Vlieland zijn de tafels 'Gebouwde Omgeving, Mobiliteit, en Duurzame opwek' relevant.

Regionale Energie Strategie

De Regionale Energiestrategie (RES) is een afspraak uit het Klimaatakkoord. De RES beschrijft hoe we tot het jaar 2030 de opgaven van 'duurzame elektriciteit opwek' en 'aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving' uitwerken. Gezien de bijzondere status die de Waddeneilanden hebben zijn de eilanden als experimenteergebied voor nieuwe opwekmethoden benoemd. Dat is in het energieprogramma van de Provincie Fryslân benoemd en daarnaast is afgesproken tussen Liander, De Waddeneilanden en de Provincie Fryslan om samen op te trekken in de energietransitie.

Transitievisie Warmte

Iedere gemeente heeft in 2021 een Transitievisie Warmte gemaakt. Hierin legt de gemeente vast wanneer welke wijk een alternatief voor aardgas krijgt. Vlieland wil tot 2030 alle woningen klaarmaken voor de overstap naar aardgasvrij én onderzoeken welke aardgasvrije alternatieven er zijn voor het eiland.

Nationale Omgevingsvisie

Met de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) geeft het Rijk haar kijk op de toekomst en de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De prioriteiten uit de NOVI raken het programma Duurzaamheid in de volle breedte. De omgevingsvisie van Vlieland is leidend voor het Programma Duurzame Ontwikkeling.

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is een gezamenlijk nationaal plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk met concrete acties en doelen. Hoe gaat Nederland om met de effecten van klimaatverandering zoals extremere weersomstandigheden.

Rijksnatuurvisie

Het nationale natuurbeleid staat in de Rijksnatuurvisie 2014 'Natuurlijk verder'. Het beleid richt zich op het behoud en versterken van de Nederlandse natuur. Daarnaast richt het zich op het behoud van biodiversiteit.

Rijksprogramma Circulaire Economie

Het Rijk wil onze economie ombuigen naar een duurzame en volledig circulaire economie in 2050. Daarvoor zijn 5 transitieagenda's opgesteld. Die zijn vertaald naar het uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019-2023. Een van de afspraken die nu al invloed heeft op de gemeente is de verplichting om als gemeente in 2025 in ieder geval 25% van de inkopen circulair in te kopen.